

Europäisches Arbeitsrecht Evropsko delovno pravo

FUCHS, Maximilian, MARHOLD, Franz. *Europäisches Arbeitsrecht (5. Auflage): Handbuch*. Verlag Österreich [Wien], 2018 – 643 str.

UDK: 349.2:061.1EU(049.3)

Običajno se izogibam recenzij oziroma pregledov monografij, ki zgolj sledijo kazalu vsebine in bralcu o delu ne povedo prav veliko več kot pa lahko ta ob lastnem pregledu kazala, ob prebranem uvodnem poglavju ali celo ob samo kratkem obisku spletne strani založnika ali ponudnika dela zve sam. Takšnih recenzij praviloma ne pišem, niti jih ne berem. Vendarle pa me je delo, ki je pred menoj, prisililo v izdelavo skoraj takšne recenzije. Ne zato, ker bi slednje bilo suhoparno ali nekvalitetno. Nasprotno, delo je vsebinsko bogato in še kar pregledno ter jasno. Napisano je v uporabniku prijazni nemščini, takšni, ki jo pri nekaterih profesorih in profesorjih prava z nemškega govornega področja nerojeni nemški govorniki prepogosto pogrešamo. Razlog za izdelavo takšne recenzije tako tiči v dveh dokaj samoumevnih dejstvih.

Prvič, monografija, ki se v prevodu glasi *Evropsko delovno pravo*, je učbenik.¹ Na učbeniško naravo monografije kaže že njen naslov. Tako pa je tudi delo, o katerem kot recenzent glede na sam namen izdaje praviloma težje kritično razpravljam. Kritična razprava je lahko vezana predvsem na manjkajoče običajne elemente učbenika, sporne poudarke ali na primer na sklicevanje na neaktualno sodno prakso ali literaturo. S takšnim neprijetnim presenečenjem – jasno – delo tako uglednih avtorjev, ki sta se pri posodobitvi izdaje iz leta 2014 zanesla tudi na pomoč nekaterih mlajših kolegov, bralcu ne postreže. Kljub navedeni jasni in praviloma pregledni vsebini ter formi in prizanesljivemu načinu pisanja, pa je učbenik tipično germanski, tj. zelo zgoščen. Ob površnem branju lahko bralec, ki se s tematiko srečuje prvič, hitro zgubi stik z rdečo nitjo besedila. Ta je tudi sicer mestoma prikrita tam, kjer se avtorja odmikata od stroge materije delovnega prava, kar seveda zmeraj storita z upravičljivim namenom. Morda bi se nekateri zagrizeni strokovnjaki s področja delovnega prava malce namrščili ob

¹ Avtorja delo sicer podnaslovita z besedo *priročnik* (nem. *Handbuch*).

vsaj uvodoma relativno pogostem povezovanju delovnega in socialnega prava, a vendar je vprašanje koordinacije sistemov socialne varnosti neločljivo povezano s svobodo gibanja delavcev in njihovih družinskih članov v Evropski uniji, tako pa tudi z evropskim delovnim pravom kot temeljno točko učbeniške "razprave". Svoboda gibanja ob odsotnosti seštevanja zavarovalne dobe in izplačevanja dajatev v druge države članice delavcu in njegovi družini pač pomeni bolj malo.

Drugič, učbeniki praviloma ne vsebujejo prodornih novih odkritij ali idej na svojem znanstvenem torišču. Ne nazadnje to niti ni njihov namen. Kot izhaja prav s spletne strani založnika, je delo, ki kljub svoji učbeniški naravi jasno dosega raven znanstvenega pisanja, zdaj že v svoji peti izdaji namenjeno predvsem pravnim praktikom in študentom prava, ki se prvič srečujejo s področjem evropskega delovnega prava. Ta namen delo, ki bralca usmerja na skoraj nepregledno množstvo strokovne in znanstvene literature ter vseskozi citira in navaja sodno prakso Sodišča EU, izpolni v celoti. Malce zavajajoč je le njegov naslov, ki izraz *pravo Evropske unije* že skoraj tradicionalno zamenjuje z izrazom *evropsko pravo*.

Besedilo, ki je predmet te recenzije, je sicer sestavljeno iz treh temeljnih delov. Prvi del ali krovno poglavje, v katerem se avtorja izhodiščno postavljata v čas po koncu druge svetovne vojne, bralca seznanja s srčiko evropskega delovnega prava oziroma delovnega prava Evropske unije (v nadaljevanju: EU), tj. prostim gibanjem delavcev kot instrumentom preprečevanja konkurenčnih omejitev na skupnem trgu. Kot ugotavljata Fuchs in Marhold, je (bil) nastanek oziroma razvoj evropskega delovnega prava potreben za vzpostavitev skupnega evropskega trga dela, ta pa za delovanje notranjega trga, sprva evropske gospodarske skupnosti. Poglavje, ki je namenjeno uvodnemu pregledu funkcij in namena evropskega delovnega prava, je tako vsebinsko razpeto med ureditev svobode gibanja delavcev, harmonizacije nacionalnih ureditev in vpliva gospodarske, tržne ter stabilizacijske in protikrizne politike EU na njegov razvoj od nastanka Skupnosti, preko Amsterdamske in Lizbonske pogodbe ter strategije, do strategije Evropa 2020. Tudi sicer lahko uvod dela brez zadržkov opredelim kot nadvse koristno zmes politike in prava EU. Ekonomsko-politično ozadje EU je na primer kratko, a izrecno opisano v poglavju o socialnem dialogu, s katerim se bralec sreča na dveh mestih. Tako v uvodnem poglavju kot tudi posebnem podpoglavju, ki obravnava kolektivno delovno pravo. Prvi del učbenika, ki ga spremlja že omenjena mestoma pogosto prisotna razprava o socialnih pravicah, avtorja zaključita s kratkim razmislekom o morda najaktualnejšem vprašanju

prava EU, tj. z razmislekom o Brexitu in njegovem vplivu na področje evropskega delovnega prava in vplivu na koordinacijo sistemov socialne varnosti.

Preskok s področja politike *in* prava EU na pravo EU se zgodi v drugem delu ali krovnem poglavju učbenika, v katerem se avtorja uvodoma ukvarjata s pravno ureditvijo svobode gibanja delavcev kot ta izhaja iz primarnih in sekundarnih virov ter sodne prakse sodišča EU, z osebno veljavnostjo predpisov in pravili vstopa, izstopa ter bivanja v drugi državi članici. Pri tem se torej osredinjata na opredelitev delavca in njegovih pravic do prostega gibanja, iskanja zaposlitve in prebivanja v drugi državi članici, ki so jim pridružene pravice družinskih članov. Drugi del poglavja preveva ureditev individualnega delovnega prava, s – kar se obsega besedila tiče – poudarkom na protidiskriminacijskih pravilih (prepoved diskriminacije na podlagi starosti, verskega prepričanja itd.). Seveda avtorja na tem mestu obravnavata tudi temeljni institut delovnega prava, tj. pogodbo o zaposlitvi, varstvo delavca v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca ali v primeru kolektivnih odpustov in druga ožja področja, katerih ureditev v prvi vrsti izhaja iz direktiv EU. Nadaljevanje poglavja zaznamuje odmik od individualnega h kolektivnemu delovnemu pravu EU, tj. socialnemu dialogu na ravni Unije in sodelovanju delavcev pri upravljanju, tudi s poudarkom na sodelovanju v okviru *Societas Europaea* ter *Societas Cooperativa Europea*, posebnih vrstah gospodarskih družb, katerih namen je omogočiti lažje izvajanje dejavnosti oziroma sodelovanje na območju celotne EU. Poglavje avtorja zaključita s pregledom ureditve varnosti in zdravja pri delu, področja, katerega pravila so v luči varstva delavcev dopolnila določbe, ki so sprva služile zgolj varstvu enotnega trga EU, tj. ekonomskim interesom Unije. Drugo in pravzaprav temeljno poglavje dela tako povsem razumljivo shematično sledi pristojnosti EU na področju (evropskega) delovnega prava, saj obravnava direktive s področja individualnega in kolektivnega delovnega prava, področja enakosti moških in žensk, enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost, splošnih okvirov enakega obravnavanja pri zaposlovanju, itd. (protidiskriminacijske direktive), ter področja varnosti in zdravja pri delu. V tretjem in končnem poglavju učbenika Fuchs in Marhold pisalo prepuščata Friedrichu, ki na približno petdesetih straneh obravnava kolizijska pravila evropskega delovnega prava.

Kot že zapisano je delo, ki je v prvi vrsti namenjeno v pravni praksi delujočim strokovnjakom in študentom prava, kljub svoji zgoščenosti napisano jasno in razumljivo. Je prav tako vsebinsko bogato in v svojem izvajanju ni strogo omejeno zgolj na pozitivno ureditev evropskega delovnega prava, temveč bralca vseskozi

postavlja v širši pravno-politični, ekonomski in socialni okvir EU, ki ga spremlja tudi omemba zgodovinsko relevantnih dejstev v toku njenega razvoja ter razvoja delovnega prava EU. Pri tem morebitnemu bralcu ali kupcu knjige, ki je že prebral izdajo iz leta 2014, priporočam, naj opravi vsaj kratko vsebinsko primerjavo kazal, ki mu lahko vsaj v grobem oriše os razvoja na področju v zadnjih štirih letih ter ne nazadnje olajša odločitev, ali kaže resno razmisliti o bližnjem srečanju z novo izdajo. Za vse ostale, tj. posameznike, ki se s tematiko srečujejo prvič ali po dalj časa, delo gotovo predstavlja bogat in kvaliteten pripomoček za osvojitve ali osvežitev področnega znanja.

Luka Mišič ²

² Luka Mišič, magister prava, mladi raziskovalec in asistent na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani.
luka.misic@pf.uni-lj.si